מתני' השוכר את הפרה לחרוש וכו'. וכל כלי המחריסה לבעל הבקר ועבריו הולכין עם בהמתו וזה אוחז הדרכן לכוין פרה לתלמיה וזה הולך אחר המחריסה ומכניס היתד בקרקע שבו הברזל שקורים קולטר"א בלע"ז והוא קונקן דמתני': **חייב.** שהריס קשים לחרוש שהסלעים שם: **ודם בהכאתה פטור.** אם התליקה: **גמ' והיכא דלא שני.** ואין לבעל הפרה לתבוע לו כלום ואלו שהיו בפעולתו המנהיג והאוחז יחד שכירים היו איזה מהן פושע בשבירת הקונקן: **דנקיט פרשא.** מרדע הוא משלם שלא כוון את הפרה יפה ועל ידי שעיוות את השורה של מענה נשבר הקונקן: **דנקיט מנא.** קונקן: **משלם.** שהעמיק יותר מדאי בארץ: **והילכתא דנקיט מנא משלם.** שאילו לא העמיקו יותר מדאי לא היה נשבר בעיוות השורה: **ואי דמחזקא בגונדרי.** שהיה ידוע להם בהר שמעלה אבנים ולוגמא וטרשין: **תרוייהו משלמים.** שהיה להם להזהר מאד ובדבר מועט שעיוות אף המנהיג הוא נשבר והוי דבר המוטל בספק: **היה בה מוס אחד.** אחד מן המומין הללו היה בה: **וסנפו בין מומין אחרים.** שלא היו בה: **הרי זה מקח טעות.** לפי שהכיר הלוקח בשאר מומין שאינן וכשבור הוא בכולן משקר אלא להשליך מעליו תרעומת הוא אומר הילכך מקח טעות הוא דאדעתא דהכי לא זבן: **מוס זה ומוס אחר.** שפירש לו שם אותו מוס לבדו ואמר לו מוס זה בה ועוד מומין אחרים: **אין זה מקח טעות.** דכיון דאותו המוס הזכיר לו לבדו בו היה לו לבדוק: **וסנפו.** חברו. כמו סניפין עשאום דתענית (דף כה.): **נכפים.** נופלת מחולי: **משוממת.** משוגעת: **היה בה מוס אחד.** מאלו המומין והשאר אין בה: **היו בה כל המומין הללו.** ואינו מקפיד אלא על האחד ובא וטוענו בשבור הייתי שאתה כולל בה מה שאין בה ומה שיש בה ואילו ידעתי שזה בה לא הייתי לוקחה מאי: **אפילו** לא גרסינן והכי גרסי' **הכי אמרינן משמיה דרבא היו בה כל המומין האלו אין זה מקח טעות:** **מתני'** **והביא עליה שעורין.** שהם קלים מחטין: **חייב.** בקילקולה אם הוסיף ג' קבין. ולא אמרינן הואיל והשעורין קלים יש לו להוסיף עד כדי כובד לתך חטין שמשא החמור לתך חטין אלי כור: **מפני שהנפח קשה לבהמה כמשאו.** וכיון דנפח לתך שעורים כנפח לתך חטין קשה לה תוספת: **והביא לתך שעורים.** אלא הוסיף: **פטור.** אם אתה: **גמ' קשה כמשאו.** כלפרישית אף על פי שאין משאן כבד כמשא החטין הרי נפחן כנפח חטין והנפח כמשאו: **ניפחא כחקלא.** נפח קשה כמשקל הואיל וניפחן שוה הרי הוא כמשקל שוה: **ואם הוסיף שלשה קבין.** דהוא שיעור תוספת לאמור לקלקל חייב: **קשה למשאו.** אם השוה כובד השעורין לכובד החטין כגון שהוסיף סאה שלמה על הלתך הרי הרבה הנפח ורוב הנפח קשה למשאו והוי נפח זה תוספת לקלקול החמור: **היקלא כחקלא.** אינו חייב עד שישוה כובד השעורים לכובד החטין דליהוי נפח זה תוספת אבל נפח שוה ומשקל חסר לא אמרינן נפח השוה הרי הוא כמשקל וליחייב בתוספת של שלשת קבין דקשה למשאו תנן ולא קשה כמשאו: **מאי לאו שלשה קבין.** כאביי: **לא סאה.** והכי קאמר להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואע"פ ששינה שהרי שינה להקל ואם הוסיף עד כדי משקל החטין חייב משום תוספת הנפח: **הכי קאמר וכו'.** ומילי מילי קתני והאי וכמה יוסיף לאו אלהביא חטין והביא שעורין קאי: שם

מתני' השוכר את הפרה לחרוש בהר וחרש בבקעה אם נשבר הקונקן פטור בבקעה וחרש בהר אם נשבר הקונקן חייב [ב]לדוש בקטנית ודש בתבואה פטור לדוש בתבואה ודש בקטנית חייב מפני שהקטנית מחלקת: **גמ'** היכא דלא שני בה מאן משלם א"ר פפא דנקיט פרשא משלם רב שישא בריה דרב אידי אמר [ג]דנקיט מנא משלם והלכתא דנקיט מנא משלם ואי דוכתא דמחזקא גונדרי תרוייהו משלמין אמר רבי יוחנן [ד]המוכר פרה לחבירו ואמר לו פרה זו נגחנית היא נשכנית היא בעטנית היא רבצנית היא והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות תניא נמי הכי [ה]המוכר שפחה לחבירו ואמר לו שפחה זו שוטה היא ניכפית היא משועממת היא והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי היו בה כל המומין הללו מהו אמר ליה רב מרדכי לרב אשי [ו]הכי אמרינן משמיה דרבא היו בה כל המומין הללו אין זה מקח טעות: **מתני'** [ז]השוכר את החמור להביא עליה חטין והביא עליה שעורין חייב תבואה והביא עליה תבן חייב מפני שהנפח קשה כמשאו להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם מוסיף על משאו חייב [ח]וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור: **גמ'** איתמר אביי אמר קשה כמשאו תנן רבא אמר קשה למשאו תנן אביי אמר קשה כמשאו תנן נפחא כי תקלא ואי מוסיף שלשה קבין חייב רבא אמר [ט]קשה למשאו תנן תקלא כי תקלא ונפחא הוי תוספת תנן להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם הוסיף על משאו חייב מאי לאו שלשת קבין לא סאה והא עלה קתני וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור הכי קאמר היכא דלא שני חטין והביא חטין שעורין והביא שעורין כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור ת"ש להביא לתך חטין והביא

ששש

היכא דלא שני מאן משלם. וא"ת היכא דשני נמי אמאי לא משלם אחד מן הפועלים שפשע בשבירת הקונקן ומיבעי נמי מאן משלם וי"ל דהיכא דשני לא משלם דמיירי שהמשכיר את הפרה הוא שוכר את הפועלים לילך עם פרתו ולעשות מלאכת השוכר ולהכי לא משלם דא"ל למשכיר אנו לא התנינו עמך אלא לחרוש בבקעה ולא קבלנו שמירת הקונקן בהר אלא בבקעה ואם היינו חורשים בבקעה לא היינו שוברים ומ"מ שכירות שלנו לא נפסיד כי דעתך היה שנעשה כמו שירלה בעל השדה כי ד)היתי סבור שלא יחרוש אלא בבקעה: **ואי** דוכתא דמחזקינן בגונדרי תרוייהו משלמי. פי' בקונטרס משום דהוי ספק מי עשה ואין נראה דלא קי"ל (ב"ק ד' לה:) כסומכוס אלא כרבנן והמוליא מחבירו עליו הראיה ואי הוה ספק היו שניהם פטורים אלא נ"ל דהכא שניהם פשעו כיון דמחזקא בגונדרי הוא נשבר מאד בקל והיה לכל אחד ליתן לב על חבירו כמו על עצמו ולהזהירו ואחרי שלא הזהירו גם הוא פשע: **שפחה** זו שוטה היא כו' הרי זה מקח טעות. מכאן קשה לפ"ה שפי' אהא דאמר בכתובות (ד' נח. ושם ד"ה הנהו) סימפון בעבדים ליכא אי מומין שבגלוי כו' מאי אמרת ליסטין מזויין או מוכתב למלכות הנהו קלא אית להו ופירש בקונטרס וסבר וקביל וקשה לר"ת דהא הכא אמרינן דהוי מקח טעות באלו המומין וא"כ משכחת סימפון בעבדים ואיך אוכלין בתרומה ונראה לר"ת לפרש הנהו קלא אית להו ואם איתא דהוי מוכתב למלכות או ליסטים אז היה קול וכיון דליכא קלא ליכא למיחש להכי ובהנהו דהכא נמי קלא אית להו וכן משמע לישנא דמאי אמרת כלומר באיזה סימפון משכחת דלא הגיעו בליסטין מזויין או במוכתב למלכות ובריש המוכר פירות (ב"מ ד' לב: ושם ד"ה ליסטים) תניא בהדיא נמצא ליסטין מזויין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך: **היו** בה כל המומין הללו מהו.

ברייתא דקתני הרי זה מקח טעות דלמא מיירי כגון שכל המומין היו בה והוי מקח טעות אע"פ שלא נדק הלוקח אפילו באחד משום דאמר לוקח מסתמא כל הני דקאמר ליתנהו לכולהו ומדהא ליתא הא נמי ליתא ומוס זה ומוס אחר אין זה מקח טעות כיון שאין מזכיר אלא אחד ולא שייך למימר מדהא ליתא הא נמי ליתא או דלמא הא דקתני הרי זה מקח טעות היינו היכא דליתנהו לכולהו ובדק לוקח בחד מיניהו ואיתתכח דליתא ואמר מדמשקר בהך באידך נמי משקר אבל אם כולם אמת לא הוי מקח טעות והא דקתני מוס זה ומוס אחר ה"ה הזכיר לו כמה מומין כיון שכולם בה אין זה מקח טעות בתוספתא דכתובות משמע דאם הזכיר שני מומין אחד יש בה ואחד אין בה דלא הוי מקח טעות אלא דוקא כי סנפו בין הרבה מומין שאין בה דהכי תניא עד שנשיס יוס יעמיד פרנס א"ל קדש לי בתך על מנת שאין בה מומין א"ל שוטה היא שעמומית היא נכפית היא אם א"ל אותו המוס ומוס אחר עמו אין זה מקח טעות היה בה מוס אחד וסנפו עם הרבה מומין הרי זה מקח טעות:

קשה כמשאו תנן. לאביי פיפא דקתני כמה יוסיף קאי לפרש רישא ולרבא רישא דקתני להביא עליה חטין והביא עליה שעורין היינו בכובד החטין שהוא סאה כדמוכח בשמעתין חייב דניפחא הוי תוספת להביא לתך חטין והביא לתך שעורים פטור אפילו הוסיף ג' קבין לחמור דליכא תקלא והיכא דלא שני אלא שהביא מין שהתנה כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סאה לגמל כו':

תרגמה

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ו סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שט סעיף ד:

נט ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ה:

ס ג מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ד:

סא ד מיי' פט"ו מהל' מכירה הלכה ז מ ע טוש"ע ח"מ סי' רלב סעיף ח:

סב ה מיי' שם הלכה י:

סג ו מיי' שם הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:

סד ז מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שם סעיף ד:

סה ח מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ה וסעיף ו וע"ש במ"מ ובכ"י:

סו ט מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ד:

לעזי רש"י

קולטר"א קנקן של מחרשה (היתד הפולחת את הקרקע).

א) [תוספ' דכ"ב פ"ד], ב) [שם], ג) [ד"ה וסנפו לפני ד"ה הרי זה], ד) ל"ל הי"מ ועי' רש"ל,

ד) [ב"ק ד' לה:] כסומכוס אלא כרבנן והמוליא מחבירו עליו הראיה ואי הוה ספק היו פטורים אלא נ"ל דהכא שניהם פשעו כיון דמחזקא בגונדרי הוא נשבר מאד בקל והיה לכל אחד ליתן לב על חבירו כמו על עצמו ולהזהירו ואחרי שלא הזהירו גם הוא פשע:

ה) [ד"ה הנהו] סימפון בעבדים ליכא אי מומין שבגלוי כו' מאי אמרת ליסטין מזויין או מוכתב למלכות הנהו קלא אית להו ופירש בקונטרס וסבר וקביל וקשה לר"ת דהא הכא אמרינן דהוי מקח טעות באלו המומין וא"כ משכחת סימפון בעבדים ואיך אוכלין בתרומה ונראה לר"ת לפרש הנהו קלא אית להו ואם איתא דהוי מוכתב למלכות או ליסטים אז היה קול וכיון דליכא קלא ליכא למיחש להכי ובהנהו דהכא נמי קלא אית להו וכן משמע לישנא דמאי אמרת כלומר באיזה סימפון משכחת דלא הגיעו בליסטין מזויין או במוכתב למלכות ובריש המוכר פירות (ב"מ ד' לב: ושם ד"ה ליסטים) תניא בהדיא נמצא ליסטין מזויין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך:

ו) [ד"ה הכי אמרינן] היו בה כל המומין הללו אין זה מקח טעות:

ז) [ד"ה אם נשבר] ודש בקטנית חייב מפני שהקטנית מחלקת:

ח) [ד"ה וכמה] יוסיף ג' קבין לחמור דליכא תקלא והיכא דלא שני אלא שהביא מין שהתנה כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סאה לגמל כו':

ט) [ד"ה קשה] כמשאו תנן רבא אמר קשה למשאו תנן אביי אמר קשה כמשאו תנן נפחא כי תקלא ואי מוסיף שלשה קבין חייב רבא אמר קשה למשאו תנן תקלא כי תקלא ונפחא הוי תוספת תנן להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם הוסיף על משאו חייב מאי לאו שלשת קבין לא סאה והא עלה קתני וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור הכי קאמר היכא דלא שני חטין והביא חטין שעורין והביא שעורין כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור ת"ש להביא לתך חטין והביא

תרגמה אביי במחיקתא. מה שהקשה בקונטרס לפי תשובת הגאונים נראה דלאו פירכא היא דכי אם התנה עמו להוליך כרזל או מגנים והוליך סודין או נוצה ה"נ דאם יוסיף יהא חייב: **סתם** ספינה בת תלתין כורין. משמע דתוספת אחד משלשים ושם כן מדתנא קתה לגמל משמע דמשא כור וק' לריב"ם דבפ' מי שהשאין (שבת ד' קנה:) אמר רב ירמיה מדפתי לדידי חזי לי ההוא טייעא דאוכלה כורא ואטענה כורא משמע דשאר גמלים אין טוענים כל כך אלא ההוא שהיה משוגה וי"ל כדפ"ה התם דאטענה כורא למזונות אותו הדרך לבד שאר המשאוי וכן נראה דאין סברא שיוכל להאכיל לגמל אפילו ע"י אביסה כדי משאו בפעם אחת: **נימא** תנן סתמא **דלא כר'** מאיר. מדמני ליה אומן לשוכר דכי היכי דאומן הוי שומר שכר אע"פ שאינו נוטל שכר על השמירה אלא שכר טורחו ה"נ שוכר הוי כשומר שכר אף על פי שאינו נוטל שכר שמירה אלא כיון שנהנה ממנה בשכר שנותן: **דקא** יהיב ליה [**טפי**] **פורתא הוי עליה שומר שכר.** והוה מצי לאקשויי מי לא עסקינן דלא יהיב טפי פורתא אלא בלאו הכי פריך ליה שפיר: **דקא תפיס** ליה **אאגריה הוי שומר שכר.** וא"ת הא דתנן במתני' הלוהו על המשכון שומר שכר ודחיק לאשכוחי טעמא בגמ' דהוי שומר שכר כדשמואל או כרב יוסף ליתא טעמא דבהיא הנאה דתפיס ליה אחוביה הוי שומר שכר וי"ל דהתם לא איתהני מלוה מידי דאין מרויח במה שהלוה ממה שלא היה מלוה ולא היה לו משכון וא"ת שוכר נמי בההיא הנאה דתפיס ליה אשכרו שנתן ליהוי שומר שכר וי"ל דאומן ודאי הוי שומר שכר במאי דתפיס אאגריה לפי שרוב אומנים עושין מלאכה בבית בעל הבית ואינם תופסים כלום בשכרם וזה שעושה בביתו ותפוס בכלי נהנה הרבה אבל שוכר אין לו הנאה שכל שוכרים תפוסים בדבר ששכרו דאין יכולין לעשות מלאכתן אם לא שיהא ברשותם: הא

שש עשרה שעורים חייב הא שלשת קבין פטור [6]תרגמה אביי במחיקתא ת"ר [א]קב לכתף אדריב לעריבה [ב]כור לספינה שלשת כורים לבורני גדולה אמר מר קב לכתף אם איתא דלא מצי ביה בר דעת הוא לשדיה אמר אביי בשחבטו לאלתר רבא אמר אפילו תימא בשלא חבטו לאלתר לא צריכא אלא לאגרא יתירא רב אשי אמר [ג]הוא סבור חולשא הוא דנקיט ליה כור לספינה שלשת כורין לבורני גדולה אמר רב פפא ש"מ סתם ספינות [ד]בת תלתין כורין למאי נפקא מינה למקח וממכר: **מתני'** [ה]כל האומנין שומרי שכר הן [ו]וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם [ז]שמור לי ואשמור לך שומר שכר [ח]שמור לי וא"ל הנח לפני שומר חנם [ט]הלוהו על המשכון שומר שכר ר' יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות שומר שכר אבא שאול אומר [י]רשאי אדם להשכיר משכונו של עני להיות פוסק והולך עליו מפני שהוא כמשיב אבידה: **גמ'** לימא מתניתין דלא כרבי מאיר דתניא [יא]שוכר כיצד משלם רבי מאיר אומר כשומר חנם ר' יהודה אומר [יב]כשומר שכר אפילו תימא רבי מאיר בההיא הנאה דקא שביק כולי עלמא ואגיר ליה לדידיה הוי עילויה שומר שכר אי הכי שוכר נמי בההיא הנאה דקא שביק כולי עלמא ומוגר ליה לדידיה הוי עילויה שומר שכר אלא אפילו תימא ר' מאיר בהיא הנאה דקא יהיב ליה טפי פורתא הוי עילויה שומר שכר שוכר נמי מי לא עסקי' דקא משוי ליה טפי פורתא אלא אפילו תימא ר"מ בהיא הנאה דתפיש ליה אאגריה דלא בעי למיעל ולמיפק אזוזי הוי עליה ש"ש איבעית אימא [יג]כדמחליף רבה בר אבוה ותני שוכר כיצד משלם ר' מאיר אומר כשומר שכר רבי יהודה אומר כשומר חנם: וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם: [יד]תנן התם [טו]אמר לו שואל שלח ושלחה ומתה חייב הא

[יג]וכן בשעה שמחזירה אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא [יד]לא שנו אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי שאילתה פטור מתיב רב נחמן בר פפא וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם הא

שש עשרה. תוספת קתה להשוותן למשאוי החטין: **חייב.** בשביל הנפח: **הא שלשה קבין פטור.** דכרבא: **במחיקתא.** אני שמעתי שעורין שהתליעו וכן (ו) בפי' תשובת הגאונים אבל לדידי קשיא לי מה לי התליעו ומה לי לא התליעו והכי יש כאן נפח של לתך ושלשת קבין וקתני פטור ולאביי נפח כמשאוי דהא לאו התליעו נמי שעורין קליס הם ומחייב להו אביי משום ניפחא. ונראה לי שמשא החמור לתך ומדילתן טפופות ט"ו סאין ולא ממוקות ומוקי לה אביי בט"ז מחוקות שהמחק פחות ג' קבין ואין כאן אלא תוספת נפח שלש קבין של לתך טפופות. טפופות לא ממוקות ולא גדוש. מחוקות ריש"ם: **קב לכתף.** קב הוי תוספת לאדם הנושא בכתף ומייב המוסיף בקלקולו. מכאן אתה למד שמשא אדם ביטוי שלשים קב שהן חמש סאין דתנן תוספת החמור שלשה קבין שהן חצי סאה ומשאו לתך ט"ו סאין אלמא תוספת אחד משלשים במשא הוא ואשמועינן דאם הוסיף עליו קב חייב. [ט]לקמן פריך והרי הוא בן דעת אי לא מצי ביה לשדייה אארעא: **אדריב לעריבה.** לתך הוי תוספת למשאוי ספינה קטנה: **כור.** הוי תוספת לספינה ביטוית: **כשחבטו לאלתר.** לא הסקיק לפרק המשא מעל כתפו עד שרבץ תחת משאו: **בת תלתין כורין.** לריבה שתהא ה) [גדולה ותהא] בכך הולכת על פני המים דהא תוספת אחד מל' הוא ומדקתני כור לספינה ש"מ ספינה בת שלשים: ה"ג **א"ר פפא ש"מ סתם ספינה וכו' למאי נ"מ למקח וממכר: מתני' כל האומנין.** קבלנין המקבלין עליהן לעשות המלאכה בגופיהם: **שומרי שכר.** להתחייב בגניבה ואבידה וטעמא מפרש בגמרא: **וכולן שאמרו טול את שלך.** שכבר גמרתיה ומשתוליאנו הנא מעות שאיני מעכבו לתופסו על שכרי הרי הוא מעתה ש"ח: **הלוהו.** מעות על המשכון: **שומר שכר.** שכר מלוה: **הלוהו מעות שומר חנם.** דלית ליה לר' יהודה שכר מלוה לענין דינא: **הלוהו פירות שומר שכר.** דדרך פירות להרקיב: **מוסר אדם להשכיר.** לאחרים: **משכונו של עני.** שבידו: **להיות פוסק עליו.** שכר: **והולך.** תמיד ופוחת מן החוב. ובגמרא[ו] מפרש באיזה משכון קאמר: **גמ' שוכר.** בהמה: **כילד משלם.** דשומר חנם ושומר שכר ושואל כתיבי שוכר לא כתיב ומהו דין חיובו לענין גניבה ואבידה פטור או חייב: **רבי יהודה אומר כשומר שכר.** הואיל ולהנאתו הוא אצלו אע"פ שנותן שכר פעולתו ש"ש הוא דאי לא יהיב שכר הוי שואל וחייב באונסין השתא דיהיב ליה אגרא לא הוי שואל והוי ש"ש: **ר' מאיר אומר כשומר חנם.** דקא יהיב אגר מלאכתו ואינו נוטל שכר על שמירתו. ואומן דמי לשוכר שלהנאת שכר אומנותו היה אצלו אבל לא שכר שמירה הוא נוטל אלא שכר פעולה: **דקא יהיב ליה טפי פורתא.** שאי אפשר לגמלא שכר קבלנות לשכר דמי פעולה אלא יטול יותר: **מי לא עסקינן דקא משוי ליה.** אוזיל[ז] משאר משכירי בהמה מי לא אמר רבי מאיר נמי דהוי שומר חנם: **משוי.** ליתנא דמוזיל ומשכיר בשוה כמו (סוכה לף לד:[ח]) אשוי זביני (לעיל ד' נב.) ושוי לכרסיך: **ואיכציה אימא.** אי נמי דמי אומן לשוכר קא מיתוקמא מתני' כרבי מאיר כדמחליף וכו'. ומהדר לאוקמא כר' מאיר משום דסתם משנה ר"מ: **הנן הסס.** לקמן בפרק השואל (ד' צח:) אמר לו השואל שלח אותה לי ביד עבדך או שלוחך: **ושלחה ומתה.** כדרכה בדרך קודם שתיכנס לביתו: **חייב.** באונסים משעה שמסרה לשלוחו במצות השואל נתחייב השואל באונסיה. ואם לא אמר לו שלח אלא המשאיל שלחה לו כשאמר לו זה השאילני פרתך אמר לו הן ועמד ושלחה ומתה בדרך פטור: **וכן בשעה שמחזירה.** אם מסרה השואל ליד השליח להשיבה לבעלה ולא אמר המשאיל שלחה לי ביד פלוני ומתה חייב דלא קמה ברשותיה דמשאיל: **לא שנו.** שהשואל חייב כה עד שתבא ליד המשאיל: **אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה.** שע"ל השאילני עד זמן פלוני והחזירה בתוך הזמן דהתם אכתי לא כליא שאלה עד דאתיא ליד בעלים: **אבל לאחר ימי שאילתה פטור.** ואפילו בביתו של שואל מתה משכלו הימים אינו שואל עליה: **וכולן שאמרו וכו'.** טעמא דגלי דעתיה שאינו חפץ להיות עוד שומר עליה: הא

עין משפט נר מצוה

סז א מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ז סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שח סעיף ז:
סח ב מיי' שם הלכה ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שיא סעיף ג:
סט ג מיי' שם הלכה ז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שח סעיף ז:
ע ד מיי' שם הלכה ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שיא סעיף ח:
עא ה ו מיי' שם פ"י הלכה ג סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' שו סעיף ח:
עב ז מיי' שם הלכה ב סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שה סעיף ו:
עג ח מיי' שם פ"ב הלכה ח טוש"ע ח"מ סי' רלא סעיף ב:
עד ט מיי' שם פ"י הלכה א סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שו סעיף ב:
עה י מיי' פ"ג מהלכות מלוה ולוה הלכה ח סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' עב סעיף א:
עו כ מיי' פ"א מהלכות שכירות הלכה ב סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שו סעיף א:
עז ל מיי' פ"ג מהלכות שאלה ופקדון הלכה א סמג עשין לב טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף ה:
עח מ נ מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף ח [רב אלפס פ"ח דנ"מ דף קכב]:

מסורת הש"ס

א) [שבת נב: וש"נ], **ב)** לקמן לב. לה: ב"ק מה: מז: שבועות מט:, **ג)** גם זה שם, **ד)** לקמן לח:, **ה)** ר"מ, **ו)** [לקמן שב.], **ז)** [ל"ל גביה משאר יעב"ן], **ח)** [ופסחים ל.], **ט)** ר"מ,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה במחיקתא וכו' לקמן אדרב. עי' תשובת הר"ם הלוי תת"מ סי' כ:

לעזי רש"י

רש"ש [רישי"ש]. חלקות, בלחי-גדושות.

מוסף רש"י

וכן בשעה שמחזירה. אם שלח השואל ביד בנו ועבדו או שלומו, או ביד עבדו ושלומו של משאיל, לא יצאה מרשות של שואל עד שתבא ליד המשאיל ואם מתה בדרך חייב, אמר לו המשאיל שלחה לי או שאומר לו השואל הריני משלחה וכו' וא"ל המשאיל שלחו שלחה ומתה פטור (לקמן צח:).

הא גמרתיו שומר שכר. ולא אמרינן כיון שידעו הבעלים שכלו ימי האומנות ולא שלחו והניחום פטור השומר. וגבי השואל נמי אף על פי שידעו הבעלים שכלו ימי השאילה שואל הוא: **לא.** תיקן הא גמרתיו שומר שכר הוא אלא הכי דייק מינה: **הא הכא מעות.** דגלי אדעתא דתפיס ליה אחגריה שומר שכר הוא:

אכל גמרתיו מאי שומר חנם. דכל כמה דלא גלי דעתיה ולית לן למימר דתפיס ליה אחגריה כלתה שמירת שכר פעולה מדגמריה ואודעיה. וגבי שואל נמי כלתה שמירת שאלה מדידעו הבעלים שכלו ימי השאלה דהתם לאו לאודועי בעי דהא ידע שלבך וכך ימים השאילה לו: **שומר חנם נמי לא הוי.** דאינו שומרו לו עוד קאמר ליה: **קמ"ל.** דאינו תופסו על שכרו הוא דקאמר ליה אבל מדין פקדון לא סליק נפשיה: **מאי לאו הוא הדין לגמרתיו.** ואפילו דנקט טול את שלך לאשמעינן מינה דשומר חנם מיהת הוי כדאמרן: **וכן בשעה שמחזירה.** כל כמה דלא אמר ליה משאיל שלא קמה ברשותיה דשואל כי היכי דבשעת שאלה קיימא ברשות משאיל עד דאמר ליה שואל שלא. וקס"ד דמשכלו ימי שאילה קאמר דדמי לגמרתיו: **פטור משואל.** מאונסין: **וחייב כשומר שכר.** בגניבה ואבידה: **הואיל ונהנה.** בשאילה: **מהני.** להיות עליה שומר שכר עד שתגיע ליד הבעלים: **לשגרן לביה חמיו.** סבלונות לארוסתו: **כפי טובת הנאה.** שיחזיקו לי טובה שפקדתים בסבלונות: **ונאנסו בהליכה חייב.** דהואיל וקלן דמיהן ומשכן לשם לקיחה הרי הם לקוחין בידו עד שידע שאינה לקוחה. והכי נמי אמרינן בהמוכר את הספינה (ב"מ ד' פז:) אמר שמואל הלוקח כלי מן האומן על מנת לבקרו ואם אין בו מום יקחנו ונאנס בידו חייב והוא דקיבל דמיה: **בחזירה פטור.** מאונסין מפני שהוא כנושא שכר בחזירה ולא בשואל ומהו נשיאות שכרו הואיל ונהנה שנתפאר בהן. והיינו כוותיה דאמימר דאע"ג דיהיב ליה כפי טובת הנאה שבהן הוי עלייהו שומר שכר אחר שכלתה שמירת המקח הואיל ונהנה כל שכן גבי שאלה דלא יהיב ליה מידי: **שמור לי ואשמור לך שומר שכר.** וחייב אם נגנבה: **ואמאי שמירה כבעלים היא.** בעליו של חפץ זה שנגנב במלאכתו של שומר היה שאף הוא משמר היה לו וכתיב אם בעליו עמו לא ישלם[1] ודרשינן לקמן[2] עמו במלאכתו ואע"ג דבשואל כתיב לקמן דרשינן ליה נמי אכולהו שומרין בפרק השואל (לקמן ד' צה.): **ואני אשמור לך למחר.** דלאו במלאכתו הוא השתא: **השאילני ואשאיל לך.** אין זה שואל להתחייב באונסין שאין כל הנאה שלו שאף הוא משאילו: **שמירה כבעלים היא.** אשמור לי ואשמור לך קאי שעשיתם זה במלאכתו של זה. אבל השאילני כליך ואני אשאיל לך כליי שמור לי ואשאילך או השאילני ואשמור לך אין כאן בעלים של חפץ במלאכתו של שומר: **אהלויי.** מוכרי אהל שמכנסים בו בגדים והוא עשב. ואיכא דאמרי אהלות והוא מין בושם: **זיל ואפי לן.** קס"ד יומא דידיה הוה דהשתא לא הוו אינהו בשמירת עליתו אלא כשומרי חנם ואצטריך למימר פשעו בה דאי לא לא מיחייבי: **פשיעה כבעלים.** שאף הוא במלאכתן היה: **איגלאי מילתא דהיא שעתא שכרא הוה שפי.** ולא היה במלאכתן שעדיין לא התחיל לאפות ונמלא שבשעה שנעשו הן שומרין לא מסר עצמו להיות מלאכתן עליו אבל אם נתעסק מיד ואפה ולאחר שאפה שתי שכרא ונאותה שעה אבדה עליתו פשיעה כבעלים נמי הויא הואיל וכשנעשו שומרין היה במלאכתן דאמרינן לקמן (ד' צה:) היה עמו בשעת שאלה אינו צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה: **הניחא למאן דאמר.** בפרק השואל (שם.) פשיעה כבעלים פטור היינו דאיכסיף: **אלא למאן דאמר פשיעה כבעלים חייב.** אלא גאמרה פטור כבעלים אלא בשואל ושומר שכר שחייבן בלא פשיעה אבל שומר חנם שחייבו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום בעליו עמו הואיל ופשע אמאי איכסיף: **בההוא אגרא וכו'.** והוו להו שומרי שכר:

עד

א) נדרים לא:, **ב)** [שם ע"ש], **ג)** [נ"ל רבא וכ"ה בנדרים ולא"ש. וכך איתא בנדרים לא:], **ד)** ב"מ מג:, **ה)** [לקמן לה. לז.], **ו)** [שמות כב], **ז)** [עי' דף לה:], **ח)** [דף לה.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' הואיל ונהנה. נ"ב ע"ל בדף מג ע"א:

מוסף רש"י

נאנסו בהליכה חייב. מפני שהוא כנושא שכר, בהיות הנאה דאית ליה שמגיעו להוליכו לבית חמיו גמר ומקני נפשיה, בחזרה פטור. דלית ליה הנאה אלא נתקבלו (נדרים לא: ע"ש וצ"ב). איתיביה כו' ובחזרה פטור. וה"ק כי אתנים בחזרה אתנים ולפטור (שם). מי לא זבנה. ובחזירה נמי כנושא שכר (לא) הוי (שם). **פשיעה בבעלים.** אחד מן השומרים שפשע כשהיו בעלים במלאכתו (לקמן צה.).

עם א ב מיי' פ"י מהל' שכירות הלכה ג סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שו סעיף ח:

פ ג מיי' פ"ג מהלכות שאלה ופקדון הלכה ב סמג עשין נב טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף מ:

פא ד מיי' פ"ב מהלכות שלוחין ושותפין הלכה מ ועיין במשנה למלך סמג עשין פב טור ש"ע ח"מ סי' קפו סעיף ח:

פב ה ו ז מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ב [כל זה וכן מה שלמעלה מ ב ג ד הובא בדב מלאם פרק מ דב"מ דף קכב.]:

פג ח ט י כ ל מיי' פ"י מהלכות שכירות הלכה ב ועיין במ"מ וכב"מ ובלחם משנה [ופ"ב מהל' שאלה הל' ז] סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' שה סעיף ו וסי' שמו סעיף ה וסעיף ח:

פד מ מיי' שם פ"ח הלכה ג סמג שם וסי' פט טוש"ע ח"מ סי' שמו סעיף יט:

א גמרתיו שומר שכר לא [א]הא הבא מעות וטול את שלך שומר שכר אבל גמרתיו מאי [ב]שומר חנם אי הכי אדתני וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם נשמעינן גמרתיו וכ"ש טול את שלך טול את שלך אצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא שומר חנם נמי לא הוי קמ"ל איכא דאמרי אמר רב נחמן בר פפא אף אנן נמי תנינא וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם מאי לאו הוא הדין גמרתיו לא טול את שלך שאני הונא מר בר מרימר קמיה דרבינא רמי מתניתין אהדדי ומשני תנן וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם והוא הדין לגמרתיו ורמינהו אמר לו שואל שלח ושלחה ומתה חייב וכן בשעה שמחזירה ומשני אמר רפרם בר פפא א"ר חסדא לא שנו אלא שהחזיר בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי שאילתה פטור איבעיא להו פטור משואל וחייב כשומר שכר או דלמא שומר שכר נמי לא הוי אמר אמימר [ג]מסתברא פטור משואל וחייב כשומר שכר [ד] הואיל ונהנה מהנה הוה [ה]תניא כוותיה דאמימר [ו]הלוקח כלים מבית האומן לשגרן לבית חמיו ואמר לו אם מקבלין אותן ממני אני נותן לך דמיהן ואם לאו אני נותן לך לפי טובת הנאה שבהן ונאנסו בהליכה חייב בחזירה פטור מפני שהוא כנושא שכר [ז]ההוא גברא דזבין ליה חמרא לחבריה א"ל קא ממטינא ליה לדוכתא פלוני אי מזדבנא מוטב ואי לא מהדרנא ליה נהליך אזל ולא אזדבנא ובהדי דקא אתא אתנים אתא לקמיה דרב נחמן [ח]חייביה איתיביה [ט]רבה לרב נחמן נאנסו בהליכה חייב ובחזרה פטור מפני שהוא כנושא שכר א"ל [י]חזרה דהאי הליכה היא מאי טעמא סברא הוא בחזירתו אילו אשכח לזבוניה מי לא זבנה: שמור לי ואשמור לך שומר שכר: [כ]ואמאי [ל]שמירה בבעלים היא א"ר פפא [מ]דאמר ליה שמור לי היום ואשמור לך למחר תנו רבנן [נ]שמור לי ואשמור לך השאילני ואשאילך שמור לי ואשאילך השאילני ואשמור לך כולן נעשו שומרי שכר זה לזה ואמאי [ס]שמירה בבעלי' היא א"ר פפא [ע]דאמר ליה שמור לי היום ואשמור לך למחר הנהו אהלויי דכל יומא הוה אפי לה חד מינייהו ההוא יומא אמרו ליה לחד מינייהו זיל אפי לן אמר להו נטרו לי גלימאי אדאתא פשעו בה ואגנוב אתו לקמיה דרב פפא חייבינהו אמרו ליה רבנן לרב פפא אמאי פשיעה בבעלים היא אכסיף לסוף איגלאי מילתא דההוא שעתא שכרא הוה קא שתי הניחא למאן דאמר [פ]פשיעה בבעלים פטור משום הכי אכסיף אלא למ"ד חייב אמאי אכסיף אלא ההוא יומא לאו דידיה הוה ואמרו ליה לדידי' זיל אפי לן את ואמר להו בההוא אגרא דקא אפינא לכו נטורו גלימאי

עד